דעם רב'ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער

פון לעאָ וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— קאָנען דעם פרינץ, דורכלויכטיקע פרינצעסן, — האָט גראַף באַטיאַנע געזאָגט, — איז נאָך אויף קיין פאַל ניט קיין פאַרברעכן. איך וויים אונ־טער וועלכע אומשטענדן זי האָט דעם פרינץ קאָנען געלערנט. איך האָב ערשט איצט זיך דערמאָנט וואָס, איך האָב שוין אַמאָל ערגעץ געזען דאָס פּנים פון דער דאָזיקער אידישער מיי־דעל, און אויב אייער האַהייט וועט עס מיר דערלויבן, וועל איך אייך דער־ציילן ווי אַזוי זייער באַקאַנטשאַפט אין אַנטשאַנען.

דער קאַנצלער האָט דאָן דערציילט ווי ער און דער פרינץ זיינען אָנגענומען אין מאַרק, וועגן חנה'לע איז געווען אַרומגערינגלט פון אַ ווילדער, שיכור־ער מאַסע, וועלכע האָט זי באַוואָרפן מיט שטיינער און האָט זי געדראָט צו טויטן, און ווי דער פרינץ האָט זי דאָן אַרויסגעראַטעוועט און אין מיט איר אַנטלאָפן.

— און דו ביזט געווען אין אַזאַ געפאַר, און דו האָסט מיר דאָס אפילו ניט דערציילט? — האָט זיך דער רב אפילו ניט אויסגערופן. איך דאָ־לאָ ניט דערגעטסטן אויסצוגיסן דאָס אַלץ, אַז דו ביזט אַ אידישער קער. פרינץ האָט דיר נעראַטעוועט? — וואָס פאַר אַ אידישער פרינץ איז! נאָט אין הימל, — האָט ער אויסגערופן, אויפהיינדיקיש ביידע הענט, — איך דאַנק דיר פאַר דער נגאָדע, וואָס דו האָסט באַוויזן מיט מיין אינקייט טאָכ־טער און איך בעט דיר צו באַלויגנען אונזער פרינץ נאָר אַזוי ווי דער נאָט פון ישראל קאָן באַלויגנען.

— אוי! דערפאַר וואָס דער פרינץ האָט זיך שמוציק געמאַכט זיינע הענט דיך אַריינצונעמען אין זיינע אַרימס

מרס. ב. וויינאָלעט אָספּעלד
A. T. C. M.
פּיאַניסטן און לערערן
סטודיאָ. 666 אַלוועריסטאַן סטריט
טעלעפאָן 292 30
פּיופּלס צונעריינס פאַר אַלע גרייסס

אַן ער האָט דיך גערעטעוועט פון אַ זיכערן טויט, האָסטו אים אַזוי אָפּ־געדאַנקט? — האָט די פרינצעסן זיך ווידער געווענדעט צו חנה'לען.

— איך פאַרשטיי אייך ניט, נגערי־קע פרינצעסן! — האָט חנה'לע גע־ענטפערט, — איך האָב דעם פרינץ ניט געטאָן קיין שלעכטס, און איך וועל אים געוויס ביז צו דער לעצטער מינוט פון מיין לעבן זיין דאַנקבאַר פאַר זיין גרויסן טאָט.

— דו פאַרשטייסט ניט, הא? — האָט די פרינצעסן אַרויסגעברומט, — דו ווייסט נאָרניט, אַז דו האָסט באַלד פאַרפירט אַ ליבע מיט דעם פרינץ און דו האָסט פאַר'כישופ'ט זיין האַרץ? דו ווייסט נעבאַר, וועגן דעם נאָרניט, הא?

— אָבער דורכלויכטיקע פרינצעסן! — האָט זיך דער רב אַריינגעמישט, מיין קינד האָט אומעמעלאַך. איך בין זיכער אַז די קלאַנג פון אונזער דורכ־לויכטיקער פרינצעסן זיינען אַ טעות.

— איך! — האָט די פרינצעסן גע־ענטפערט, — דיינע וועדטער אַי־בערראַשן מיך ניט. איך קאָן אייך אַז אַן שטענדיק מאַכן דעם אַנשטעל, אַז איר הייליקע אַן נאָט זיי נישט שולדיק. זיי זיכער, אַז דיר וועט אָבער אַן הילף. — האָט ער אויסגערופן, אויפהיינדיקיש ביידע הענט, — איך דאַנק דיר פאַר דער נגאָדע, וואָס דו האָסט באַוויזן מיט מיין אינקייט טאָכ־טער און איך בעט דיר צו באַלויגנען אונזער פרינץ נאָר אַזוי ווי דער נאָט פון ישראל קאָן באַלויגנען.

— אוי! דערפאַר וואָס דער פרינץ האָט זיך שמוציק געמאַכט זיינע הענט דיך אַריינצונעמען אין זיינע אַרימס

מרס. ב. וויינאָלעט אָספּעלד
A. T. C. M.
פּיאַניסטן און לערערן
סטודיאָ. 666 אַלוועריסטאַן סטריט
טעלעפאָן 292 30
פּיופּלס צונעריינס פאַר אַלע גרייסס

טער זיינע פלייצעס פירן אַ ליבע מיט אַ קריסט, אפילו וואָן דאָס איז דער פרינץ פון טירנאַ, און איז נעווען אַר־בערעיינט, אַז אימיצער האָט זיין קינד פאַרלוירן דאָס דער פרינצעסן.

— נאָט איז מיין עדות, דורכלויכ־טיקע פרינצעסן, — האָט דער רב וויי־טער געזאָגט, — איך האָב ניט דעם מינדסטן אַבזיכט אייך צו נאַרן. איך שווער, אַז איך וויים פון נאָרניט, און אַז איך הער איצט, צום ערשטן מאָל, די אַלע זאַכן. מיין טאָכטער האָט מיר קיין זאַך ניט דערציילט, און איך קאָן זיך נאָר פאַרשטעלן ווי אַזוי זי האָט דאָס אַלץ געקאָנט פאַר מיר באַהאַל־טען.

— עס איז ניט געווען וואָס צו באַ־האַלטן אַדער וואָס צו דערציילן, — האָט זיך חנה'ל אַריינגעמישט.

פון דעם וואָס מיט מיר האָט פאַ־סירט אין דעם טאָג פון דעם קאַרני־וואַל האָב איך דיר ניט געוואָלט דער־ציילן, ווייל איך האָב דיר ניט גע־וואָלט פאַרשאַנען קיין אומויסטע יסו־רים, און שפּעטער האָב איך דאָך ניט געקאָנט קומען צו דיר. און זאָגן, אַז דער פרינץ האָט מיך ליב געוואָנען —

— ליב געוואָנען, הא־הא־הא! — האָט איר די פרינצעסן מיט אַ הויכן און שפּאָטשן געלעכטער איבערגעריסן, — ליב געוואָנען, דער פרינץ, אַ שמו־ציקע אידישע מיידל! ווי אַזוי קאָנ־סטו זיך דערלויבן אפילו אַזוי צו דריינקען, די פאַרשאַלטענע אידישקע?

— איך דערציילן אייך דעם אמת, דורכלויכטיקע פרינצעסן — האָט חנה־לע רואיק געענטפערט.

— דעם אמת, הא־הא־הא! — האָט די פרינצעסן ווייטער געלאַכט, כאָטש ס'איז געווען קאָנטיק, אַז דאָס געלעכ־טער קומט איר זייער שווער אָן, ווייל אין דער פאַרפירט אַ ליבע. דאָס האָט אין אַלע אָרבריס ווי מיט מע־סער. — דער פרינץ האָט זיך נעמאַכט אַ שפּאַס מיט דיר, דו נאַר, אַ שפּאַס!

דער אופן אויף וועלכן די פרינצעסן האָט אַרויסגערעדט אירע ווערטער, און איר ביטערער, געצוואונגענער צעלעכ־טער, האָבן באַלד באַוויזן דער קלר־טער חנה'לען, אַז זי איז פריער, באַ־קאַנגען אַן עולה קענן דעם פרינץ, ווען זי האָט אפילו אויף אַ מינוט צו זיך צוגעלעגט דעם נעראַטיוו אַז אַר אַליין האָט איר פאַראַטען צו זיין מוטער. אין נאָך מער, ווען די פרינצעסן האָט איר אויפגעפאָדערט אַז זי שוין קלאָר געוויזן, אַז זי לייגענען, אַז דער פרינץ האָט איר נעהאַלטן אין זיינע אַרימס אין איר גע־נאָ דעם ווי דער פרינץ, אַז דער פרינץ האָט אַן אַנדערן, אַז אויך זי ליבט דעם פרינץ מער ווי איר אייגן לעבן, האָט ר' יצחק אייזיק געציטערט פון אויפרעגונג.

צום ערשטן מאָל אין זיין לעבן האָט ער איצט געמאַכט אַ באַוויגונג אין דער ריכטונג פון זיין טאָכטער. ער האָט נעהאַלטן פון זיין הענט אין דער טער, נרויס ווי אַראָפּצולאָזן אויף איר קאָפּ אַן אויף זיינע ליפּן זיינען גע־לעגן אַ שווערע קלאָה, וועלכע ער האָט געוואָלט אויף איר אַרויסברייגען.

אָבער ער איז געשטערט געוואָרן פון דעם קאַנצלער, וועלכער האָט זיך געשטעלט צווישן אים און חנה'לען און האָט אים דערקלערט, אַז ער טאָר אַזוי ניט האַנדלען, ווייל אין אונדזער אַר־לען הערשט ניט קיין שטראָף.

ר' יצחק אייזיק פרינצעסן! — האָט ער אַרויסגעשריען אַ פרייגלעכע אַנטלאָפן, — מאַכט זי טאַקע חתונה מיט אַן אַזאַ דעם אַזאַ אויך! אויך נעבן עקסטרא דריי טעג צייט. איצט, קאַנצלער, קאָנען מיר שוין גיין. זיי האָבן מיין באַפעל. זי ווייל האָט ער זיך אויפגעהויבן, האָט זי פון קאַבינעט.

חנה'לע האָט אויסגעבראָכן אין אַ ביטערן געוויין און זי אין געבליבן ליגן אויף דער ערד. ר' יצחק אייזיק האָט אויף שטיקער פון רחמנות. נאָך אַ ווייל האָט ער זיך אויפגעהויבן, האָט זי פאַטערלאַך געדריקט צו זיך און אַר האָט באַדעקט איר קאָפּ מיט הייסע קושן.

מען קאָן זיך פאָרשטעלן, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטאָן אין ר' יצחק אייזיק הויז, וועגן דער רב און חנה'לע דער פרינץ, אַז אַלע אַנדערע זיינען אַרויס פון דער פלאַן און וועגן חנה'לע האָט זיך צוריקגעקערט פון הויף פון טייך, האָבן ביידע מיט איר וועגן דעם גערעדט.

— איך וועל טאָן אַלץ וואָס איר וועט פון מיר פאַרלאַנגען — האָט חנה'לע גלייכגילטיק געענטפערט. — איך וועל זיך איבערגעבן אין די הענט פון גאָט אין הימל, און וואָס ער וועט מיט מיר טאָן, וועל איך זיין צופרידן. אויב ער וויל אַזוי, זאָל זיין אַזוי. טוט ווי איר פאַרשטייט. נאָר איין זאַך בעט איך דיר, ליבער פאָטער, — האָט זי זיך געווענדעט מיט לבישאַפט צו דעם גרויסן רב, — אַיידער די וועסט מיך פירן צו דער חופּה מיט דעם יונגערמאַן, וועלכן דו וועסט פאַר מיר אויסקלייבן, וויל איך, אַז דו זאָלסט מיר דערלויבן מיט אים צו רעדן אַ פּאָר וועגן.

— מיין, באַשלוס אין פעסט און וועט קיינמאָל ניט צוריקגעצויגן ווער־דן, — האָט די פרינצעסן שטרענג ווע־נענטפערט. — אין פינף טעג צייט וועסטו מוזן פאָרלאָזן טירנאַ.

איינזעענדיק, אַזאַ־ד' פרינצעסן אין האַרצלאָז, האָט דאָס פאַטערלאַכע האַרץ פון דעם גרויסן רב ניט געקאָנט בלייבן רואיק. ער האָט חנה'לען באַלד מוחל געווען דאָס, וואָס ער האָט ערשט מיט עטלאַכע מינוטן צוריק צו־טראַכט פאַר אַ גרויסער עבירה, און ער האָט איר פאַרזיכערט, אַז זי וועט ניט דאַרפן וואַנדערן אַליין. ער וועט איר נעבן פאַר אַ מאַן דעם בעסטן פון אַלע זיינע בחורים אין דער ישיבה, און ער וועט זיי צוזאַמען אוועקשיקן צו זיין ברודער, וועלכער אין רב אין אַ פּויליש־ער שטאָט.

— אַ מאַן? — האָט חנה'לע אויס־גערופן מיט שרעק — אַ מאַן? איך וועל באַרפן הייראַטן אימיצן וואָס איך קאָן ניט, וואָס איך האָב ניט ליב?

— דאָס איז זייער קלוג פון אייער זייט, — האָט זיך די פרינצעסן אַ צופרידענע אַריינגעמישט, — מאַכט זי טאַקע חתונה מיט אַן פאַר דעם צוועק וועל איך אייך געבן עקסטרא דריי טעג צייט. איצט, קאַנצלער, קאָנען מיר שוין גיין. זיי האָבן מיין באַפעל. זי וועט אַן דער קאַנצלער זיינען דאָן אַרויס פון קאַבינעט.

חנה'לע האָט אויסגעבראָכן אין אַ ביטערן געוויין און זי איז געבליבן ליגן אויף דער ערד. ר' יצחק אייזיק האָט אויף שיר ניט צעריסן געוואָרן אויף שטיקער פון רחמנות. נאָך אַ ווייל האָט ער זיך אויפגעהויבן, האָט זי פאַטערלאַך געדריקט צו זיך און אַר האָט באַדעקט איר קאָפּ מיט הייסע קושן.

מען קאָן זיך פאָרשטעלן, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטאָן אין ר' יצחק אייזיק הויז, וועגן דער רב און חנה'לע דער פרינץ, אַז אַלע אַנדערע זיינען אַרויס פון דער פלאַן און וועגן חנה'לע האָט זיך צוריקגעקערט פון הויף פון טייך, האָבן ביידע מיט איר וועגן דעם גערעדט.

— איך וועל טאָן אַלץ וואָס איר וועט פון מיר פאַרלאַנגען — האָט חנה'לע גלייכגילטיק געענטפערט. — איך וועל איבערגעבן אין די הענט פון גאָט אין הימל, און וואָס ער וועט מיט מיר טאָן, וועל איך זיין צופרידן. אויב ער וויל אַזוי, זאָל זיין אַזוי. טוט ווי איר פאַרשטייט. נאָר איין זאַך בעט איך דיר, ליבער פאָטער, — האָט זי זיך געווענדעט מיט לבישאַפט צו דעם גרויסן רב, — אַיידער די וועסט מיך פירן צו דער חופּה מיט דעם יונגערמאַן, וועלכן דו וועסט פאַר מיר אויסקלייבן, וויל איך, אַז דו זאָלסט מיר דערלויבן מיט אים צו רעדן אַ פּאָר וועגן